

8 perc

4. nap / Tettes és áldozat egyszerre

Mózes 1. könyve 3. fejezet

1 A kígyó pedig ravaszabb volt minden vadállatnál, amelyet az Úristen alkotott. Ezt kérdezte az asszonytól: Csakugyan azt mondta Isten, hogy a kert egyetlen fájáról sem ehettek?

2 Az asszony így felelt a kígyónak: A kert fáinak gyümölcséből ehetünk,

3 csak annak a fának a gyümölcséről, amely a kert közepén áll, mondta Isten: Ne egyetek abból, ne is érintsétek, hogy meg ne haljatok!

4 A kígyó erre így felelt az asszonynak: Dehogyan haltok meg!

5 Hanem jól tudja Isten, hogy azon a napon, amelyen esztek belőle, megnyílik a szemetek, és olyanok lesztek, mint az Isten: tudni fogjátok, mi a jó és mi a rossz.

6 Az asszony úgy látta, hogy jó volna enni arról a fáról, hogy csábítja a szemet, és kíváncsi is az a fa, mert okossá tesz: szakított hát a gyümölcséből, és evett. Adott a vele levő férjének is, és ő is evett.

7 Ekkor megnyílt mindkettőjük szeme, és észrevették, hogy meztelenek. Ezért fügefaleveleket fűztek össze, és ágyékkötőket készítettek maguknak.

8 Amikor aztán meghallották az Úristen hangját, amint szellős alkonyatkor sétált a kertben, az ember és a felesége elrejtőzött az Úristen előtt a kert fái között.

9 De az Úristen kiáltott az embernek, és ezt kérdezte: Hol vagy?

10 Az ember így felelt: Meghallottam hangodat a kertben, és megijedtem, mert meztelen vagyok, és ezért elrejtőztem.

11 Az Isten erre azt kérdezte: Ki mondta meg neked, hogy meztelen vagy? Talán ettől arról a fáról, amelyről azt parancsoltam, hogy ne egyél?

12 Az ember így felelt: Az asszony, akit mellém adtál, ő adott nekem a fáról, ezért ettem.

13 Akkor az Úristen ezt kérdezte az asszonytól: Mit tettél? Az asszony így felelt: A kígyó szedett rá, ezért ettem.

14 Akkor ezt mondta az Úristen a kígyónak: Mivel ezt tetted, átkozott légy minden jószág és minden vadállat között: hasadon jársz, és port egyél egész életedben!

15 Ellenségeskedést támasztok közted és az asszony között, a te utódod és az ő utódja között: ő a fejedet tapossa, te pedig a sarkát mardosod.

16 Az asszonynak ezt mondta: Igen megnövelem terhességed fájdalmát, fájdalommal szülsz gyermeket. Vágyakozni fogsz férjed után, ő pedig uralkodni fog rajtad.

17 Az embernek pedig ezt mondta: Mivel hallgattál feleséged szavára, és ettől arról a fáról, amelyről megparancsoltam, hogy ne egyél, legyen a föld átkozott miattad, fáradsággal élj belőle egész életedben!

18 Töviset és bogáncsot hajtson neked, és a mező növényét egyed!

19 Arcod verejtékével egyed a kenyeret, míg visszatérsz a földbe, mert abból vétettél! Bizony por vagy, és vissza fogsz térti a porba!

20 Az ember Évának nevezte el a feleségét, mert ő lett az anyja minden élőnek.

21 Az Úristen pedig bőrruhát készített az embernek és feleségének, és felöltöztette őket.

22 Azután ezt mondta az Úristen: Íme, az ember olyan lett, mint miközülünk egy: tudja, mi a jó, és mi a rossz. Most azért, hogy ki ne nyújthassa kezét, és ne szakíthasson az élet fájáról is, hogy egyen, és örökké éljen,

23 kiűzte az Úristen az Éden kertjéből, hogy művelje a földet, amelyből vétetett.

24 És miután kiűzte az embert, odaállította kelet felől az Éden kertjéhez a kerúbokat és a villogó lángpallókat, hogy őrizzék azt az utat, amely az élet fájához vezet.

Ha meg lenne rá a lehetőséged és a hatalmad, hogy egyetlenegy problémát megoldj a földön, melyiket választanád? Inkább személyes problémát választanál vagy inkább egy globális problémát? Vagy még egy fokkal elvontabb lennél, és az egoizmus, a gyűlölet, sőt esetleg a halál megszüntetését választanád?

Mi a legnagyobb probléma a földön? A Biblia meglepő választ ad: a legnagyobb probléma a földön **az embernek az Istentől való elszakadása**. Ennek az elszakadásnak köszönhetjük az összes többi problémát. Az embernek az Istentől való elszakadása úgy mond a gyökér, míg az emberiség egyéb kisebb vagy nagyobb problémája kizárólag ennek az ősprblémának a tünete és következménye.

Az emberiség alapproblémája nem erkölcsi, nem politikai és nem ökológiai, hanem vallási jellegű. Isten és az ember között hatalmas szakadék tátong. A Biblia ezt a szakadékot "bűnnek" nevezi. Ez azért meglepő, mert mi "bűnök" (tsz.) alatt általában mindenféle gonosztettet értünk. Ezzel ellentétben, amikor a Biblia a bűnről (esz.) beszél, legtöbbször nem valamiféle tettet ért alatta, hanem egy állapotot. A bűn tehát nem tett, hanem állapot. Mert ha igaz, hogy Isten az élet forrása és maga az élet, akkor a tőle való elszakadás nem más, mint a halál. Ha Isten valóban szeretet és jószág, akkor a tőle való elszakadás azt jelenti, hogy hazugságban maradunk. És az Isten világosságától való elszakadásunk révén a sötétségbe hullunk. A bűnök (tsz.) tehát végeredményben a bűn (esz.) következményei.

Mai szövegünkben a *bűn* kifejezés nem fordul elő. A Genézis 3-at mégis évszázadok óta a bűnbeesés történetének nevezik, még hozzá jogosan. Mert szemléletes módon írja le, hogyan történik az ember Istentől való elszakadása. Talán észrevetted, hogy jelen időben írok. Mert egy olyan történetről van szó, amelyet valamilyen módon mindnyájan magunkban hordzunk és állandóan megisméltünk. E kijelentésem helyességét már az *Ádám* elnevezés is igazolja. Mert az *ádám* héber szó, és egyszerűen "embert" jelent. Az Ádám szimbolikus név ebben a történetben. Az emberről mint olyanról van szó: **rólad és rólam**. Hasonló érvényes az *Éva* ("*életadó*") névre. Ezekben a szövegekben róluunk van szó. Ha azt kérdezzük, valóban élt-e Ádám és Éva, az rossz nyomra visz, mert elvezet saját magunktól. Csak akkor foglalkozunk helyesen ezekkel a szövegekkel, ha olvasásuk eredményeképpen magunkról beszélünk. A Gen3 először azt írja le, hogyan történt az ember Istentől való elszakadása. Nem gonoszság vagy mérhetetlen rosszság viszi rá. Inkább több motívum láncolatáról van szó, amelyet bizony mi is ismerünk, és amelyek összejátszásának rendkívül katasztrofális hatása van.

Első motívum: a kételkedés. Ebben az esetben nem intellektuális kételkedésről van szó, például Isten létezésében. Sokkal inkább az Isten szeretetébe vetett *egszintenciális* kételyről, arról, hogy a Jóisten valóban jó akar-e az embereknek. Ezt a kérdést könnyen feltesszük magunknak, ha rossz dolgunk van, de ha úgy látszik, akkor is fel tudjuk tenni, amikor jó dolgunk van, sőt akkor is, amikor a Paradicsomban élünk: nem lehetne, nem kellene-e még jobban lennünk? A kígyó szimbolikus figura, és itt az Istentől való elfordulás jelképe. Eredete nincs megmagyarázva, felfedezőutunk második napján leírt káoszhatalmakhoz tartozik, amelyeket az embernek tulajdonképpen le kellene győznie. Ehelyett bedől neki. A kígyó először finoman, majd egyre nyíltabban teszi fel a kérdést, hogy Isten az utasításaival és tiltásaival valóban segíteni akar-e az embernek, vagy inkább valamit visszatart tőle. Éva kezdetben bátran ellenáll ezeknek a rágalmaknak, de a kétely és a bizalmatlanság egyre inkább a szívébe fészkelte magát.

Második motívum: a mohóság. Vajon a gyümölcs csábító színe, a kígyó ravasz érvelése vagy általánosságban a tiltott dolgok ingere volt itt a döntő? Egy idő múlva a csábítás túl nagy volt Évának, és a gyümölcs után nyúlt. Itt láthatjuk: az emberek általában nem azért vétkeznek, mert gonoszok, hanem mert többet akarnak maguknak az életből. És ahhoz, hogy ezt megkapják, szívesen elcsábulnak egy "kis szabálysértés" erejéig, és ha a cél elég nagy és csábító, szükség esetén egy nagyobbig is.

Harmadik motívum: az önállóságra való vágy. Lehet, hogy a kígyónak ez a legravaszabb érvelése: "azon a napon, amikor abból esztek, megnyílnak szemeitek, és megtudjátok, mi a jó és mi a rossz, és így olyanokká váltok, mint ő." Sokat tanakodtak már azon, mit jelent a "jó és a rossz megismerése". Ne terheljük túl a dolgot filozofálgatással. A héberben teljesen pragmatikusan annyit jelent: ti magatok fogjátok tudni, mi a jó és mi a rossz nektek. Ez a vágy gyerekkorunktól bennünk él: magunk akarjuk eldönteni, mi a helyes számunkra, a mások által való meghatározottságból a lehető legnagyobb önállóságra akarunk eljutni. Ez érthető és helyénvaló.

De éppen a gyerek példája mutatja, hogy korlátolt látóköre és hiányos tapasztalatai miatt nincs meg benne a szükséges érettség és tudás ahhoz, hogy önállóan tudjon élni. Először rá kell őt nevelni. Azt gondolom, hogy ez általában az emberre is érvényes. Nem látjuk úgy át a helyzetet, nincs bennünk annyi bölcsesség, annyi "tapasztalat", mint Istenben. És még ha Isten az embert a lehető legnagyobb önállóságra akarja is nevelni, jól tesszük, ha Isten tudás- és tapasztalatelőnyére építünk, és megbízunk utasításaiban.

Éppen erről van szó: nem vak engedelmségről, hanem **bizalomról**. Azt ajánlom, hogy keresztyén szókincsünkből vonjuk ki maradéktalanul az *engedelmesség* szót, és helyettesítsük a *bizalom* szóval. A végső eredményen ez nem sokat változtat, de a belső hozzáállásban mindent! Mert Isten is azt akarja, hogy a lehető legönrendelkezőbben éljünk. Hiszen szabad teremtményeknek alkotott bennünket! De vannak dolgok, amelyeket ő egyszerűen jobban tud nálunk, mert "itt lent" mi nem látjuk és nem értjük őket. Ezért ad nekünk utasítások és tiltásokat - segítségként! És kihívásként, hogy eljussunk arra, amire teremtettünk, hogy Isten képévé váljunk. Az önrendelkezésre való vágy tehát nem önmagában rossz, de a mohósággal és a kétellyel összekapcsolódva az Istentől való elszakadáshoz és ezáltal éppen nem az önrendelkezéshez, hanem rabsághoz és függőséghez vezet, mint azt a szöveg további része mutatja.

Az Istentől való elszakadásunk következményei:

Első következmény: az ember nincs teljesen összhangban önmagával. Szégyenkezik, és betakarja a testét. Itt nem röstelkedésről van szó, hanem a bennünk nagyon mélyen rejlő tudatról: "Úgy, ahogyan vagyok, nem vagyok jó. Valami van bennem, amin nem tudok változtatni, amit nem tudok nyíltan megmutatni, legjobb esetben be tudom takarni". Ezért rejtőzik el az ember Isten elől. Életét a félelem és bűntudat kezdi formálni, kibúvókban és hazugságokban keresi a menekülést.

Második következmény: az ember nincs többé összhangban embertársaival. Minthogy az ember kapcsolatlény, bűne Istentől való elfordulása békéjének elvesztése hatással van embertársaira is. Nemcsak az Istennel, hanem az egymással való kapcsolatból is bújócska lesz. Kölcsönösen bűnbaknak használjuk egymást. Az ember egyszer csak más emberek ellen fordítja a hatalmát, amelyet Istentől kapott kölcsön. És még a nő és a férfi közti legbensőbb kapcsolatot is egyszerre csak versengés és hatalmi játékok jellemzik.

Harmadik következmény: az ember nincs többé összhangban a környezetével. Csak fáradtsággal tudja megdolgozni a termőföldet. Valamiféle erőszak jellemzi a természettel való bánásmódját. Az ember és a természet eredeti együttjátéka a "megművelni és megőrizni" értelmében egy "mindenki mindenki ellen" harccá fajul: az ember eltiporja a kígyó fejét, a kígyó pedig a bokájába mar. Az ember küzd a természet ellen, a természet pedig az ember ellen. Még egy gyermek születése is, mely a legtermészetesebb dolog a világon, fájdalommal párosul.

Mindez - a belső és külső béke elvesztése - nem holmi isteni büntetés, hanem az ember Istentől való elszakadásának logikus következménye. Még a halál sem annyira büntetés, mint inkább következmény. Mert hová vezessen az elfordulás Istentől, aki maga az élet, ha nem a halálhoz? Ezért írja Pál apostol a Rómabeliekhez írt levelében: a halál az ár, amelyet a bűneinkért fizetünk. A Paradicsomból való kiűzetés is csak logikus következmény. Az Éden kertje egy olyan világ jelképe, amelyben Istené a szó. Az a világ ellenben, amelyben bizalmatlanság, mohóság és az önrendelkezésre irányuló féktelen vágy uralkodik, már nem a Paradicsom. Ettől kezdve az ember "az Édenen túl" él.

"A világot nem azok az emberek veszélyeztetik,
akik gonoszak, hanem azok, akik hagyják, hogy a
gonosz teret kapjon."

Albert Einstein

4. Mondjunk le valamilyen kedvenc ételünkről/élvezeti cikkről!
Figyeljünk arra, hogy éhségünk mélyebb legyen: nem csak az
étel után, hanem Isten után vágyakozzunk!

Gabriel: Ki vagyok én? - <https://www.youtube.com/watch?v=OsyYBNajDEw>
Smidéliusz Gábor: A teremtés dala - <https://www.youtube.com/watch?v=CIUGBnOgZ0s>

[A könyv megvásárolható:
<https://www.lutherkiado.hu/kiadvanyok/konyvek/lelkiseg/486-40-nap-alatt-az-en-korul>]